

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΣΣΕΛ ΦΑΪΣ

Δέκα ερωτήσεις, περισσότερες αφορμές και σπινθήρες για μια συνομιλία, ανάμεσα σ' έναν επίμονο αναγνώστη κι ένα πρόσωπο της γραφής. Σήμερα ο Δημοσθένης Κούρτοβικ απέναντα σ' ένα ερωτηματολόγιο που επιχειρεί να ψηλαφήσει, εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας, διαθέσεις, εμμονές, αναγωγές.

• **Γράφετε συνεχώς το ίδιο βιβλίο ή στο έργο σας εντοπίζετε τομές και ασυνέχειες;**

Η κλασική απάντηση είναι ότι στην πραγματικότητα ένας συγγραφέας γράφει το ίδιο βιβλίο σε όλη του τη ζωή. Υπάρχει δόση αλήθειας σ' αυτό και μερικοί συγγραφείς το κάνουν ολοφάνερα. Επειδή πάντως εγώ δεν λειτουργώ σαν επαγγελματίας λογοτέχνης, που ο κόσμος να χαλάσει πρέπει να δημοσιεύει σε τακτά διαστήματα, ξεκινώ να γράφω καινούργιο βιβλίο μόνο αν πείσθηκα ότι έχω να πω κάτι διαφορετικό, σε ό,τι αφορά θέμα και τεχνική, από ό,τι στα προηγούμενα βιβλία μου. Γι' αυτό η συγγραφική πορεία μου είναι τεθλασμένη.

• **Εκτός από τη λογοτεχνία, τι άλλο καθορίζει**

ΣΤΟ ΝΤΙΒΑΝΙ ΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Η συγγραφική πορεία μου είναι τεθλασμένη

και φωτίζει το έργο σας;

Η λογοτεχνία είναι δεξαμενή και αποστακτήρας. Οι νερομάνες που την τροφοδοτούν είναι τα τραύματα της ζωής.

• **Υπάρχει κάποιο βιβλίο που βιαστήκατε να το παραδώσετε στον εκδότη σας και κάποιο άλλο που το απωθείτε, το «φοβάστε» μέχρι σήμερα;**

Σχεδόν κάθε βιβλίο που έχω γράψει το φοβόμουν για χρόνια πριν το γράψω, και προβλέπω να συνεχιστεί αυτό. Αλλά ποτέ δεν έχω παραδώσει για έκδοση ένα «εφταμηνιαίο» βιβλίο.

• **Τρεις τίτλοι βιβλίων που σας σφράγισαν, στο πέρασμα του χρόνου, εντός κι εκτός κειμένου...**

Δον Κιχώτης, Μόμπι Ντικ, του Μπόρχες οι *Μυθολασίες*.

• **Υπάρχουν αρνητικές κριτικές που σας βοήθησαν και θετικές που υπομειδιάσατε;**

Μια αρνητική κριτική σπάνια βοηθάει άμεσα τον συγγραφέα, γιατί είναι ακόμη

υπερβολικά δεμένος με το δημιούργημά του και δεν μπορεί να το δει από απόσταση. Για να μη μιλήσουμε για αρνητικές κριτικές που προέρχονται διαπιστωμένα από αρνητικά προδιατεθειμένους κριτικούς.

• **Ο Δ. ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ** γεννήθηκε στην Αθήνα (1948) και το τελευταίο διάστημα ζει στην Αίγινα. Έχει γράψει μυθιστορήματα, διηγήματα, λογοτεχνικά δοκίμια, λογοτεχνική κριτική, επιστημονικές πραγματείες και πολιτικά κείμενα. Έχει μεταφράσει εξήντα τρία βιβλία από οκτώ γλώσσες. Μυθιστορήματά του και διηγήματά του έχουν μεταφραστεί σε έντεκα γλώσσες. Η μελέτη «Η ελιά και η φλαμουριά. Ελλάδα και κόσμος. Ατομο και ιστορία στην ελληνική πεζογραφία 1974-2020» (Πατάκης, 2021) είναι το εικοστό πρώτο βιβλίο του.

Αρνητικές παρατηρήσεις όμως, ναι, εμένα με έχουν βοηθήσει πολύ. Από την άλλη, είχα και κριτικές που επαιούσαν ένα βιβλίο μου αμύχανα και καμιά φορά για λάθος λόγους.

• **Υπάρχει κάποιος παλαιότερος και κάποιος νεότερος Έλληνας συγγραφέας που σας έλκει η γραφή τους;**

Από τους Έλληνες, Ροΐδης και Βιζυηνός. Από τους ξένους, Ιούλιος Βερν (κι ασπκώσουν το φρούδι οι σνομπ διανοούμενοι), Μπόρχες (και πάλι), Μπέρτραντ Ράσελ (τα δοκίμιά του), Ουμπέρτο Εκο (ομοίως), Τζούλιαν Μπαρς (όχι όμως κάποια από τα πιο πρόσφατα βιβλία του).

• **Σήμερα, υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφίες που διαμορφώνουν το πνευματικό κλίμα της εποχής;**

Υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφίες, όπως υπήρχαν και παλιότερα, αλλά σήμερα δεν διαμορφώνουν κανένα πνευματικό κλίμα, πάντως όχι δημιουργικό κλίμα. Υπάρχουν απλώς για να επιβεβαιώνονται αμοιβαία τα μέλη τους.

• **Για ποιο λόγο η παρουσία της ελληνικής λογοτεχνίας εκτός συνόρων είναι τόσο νωθρή και αποσπασματική;**

Εχουμε την τάση να φα-

ντασιωνόμαστε πως είμαστε κληρονόμοι και συνεχιστές του Ομηρου, του Σοφοκλή, του Ευριπίδη, και γι' αυτό απαιτούμε περισσότερη διεθνή προσοχή από όση μας αναλογεί. Εχουμε όμως και λιγότερη από όση μας αξίζει, και γι' αυτό φταίει πρωτίστως η ουσιαστική αδιαφορία του ελληνικού κράτους για το ελληνικό βιβλίο, γενικότερα για τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό.

• **Η πολιτική συγκυρία, εντός και εκτός τήρας, αλλά και η γλώσσα και ο τρόπος της ενημέρωσης αγγίζουν το συγγραφικό εργαστήρι σας;**

Εδώ μπαίνει κανείς στον πειρασμό να διακρίψει ξανά ότι η λογοτεχνία δεν πρέπει να υποτάσσεται στην επικαιρότητα. Ελα όμως που υπάρχουν επικαιρότερες πολύ επίμονες. Και που δεν αναγνωρίζονται πάντοτε ως τέτοιες.

• **Σας απασχολεί αν, μετά θάνατον, θα σας θυμούνται μέσα από το έργο σας;**

Ελάχιστα με απασχολεί. Στον βαθμό που το κάνει, θα μου άρεσε να με θυμούνται ως κάποιον που ήταν παράταιρος στο διανοητικό κλίμα του χώρου και της χώρας του. Αυτό θα μπορούσε βέβαια να είναι και ένας λόγος να μη με θυμούνται καθόλου.